

Myoki Zen



Maart 2021

Sangha - toevlucht nemen

Geleerd publiek, ik geef jullie raad om toevlucht te nemen tot de drie juwelen.

Deze zijn:

De boeddha, het symbool van verlichting.

De dharma, het symbool van de leer.

De sangha, het symbool van zuiverheid

(Uit de Platform soetra van Huineng, hoofdstuk 6 Berouw)

Met het begrip *sangha* wordt de gemeenschap waarmee je het spirituele pad gaat, aangeduid. De boeddha en diens volgelingen, monniken en leken, vormen de oudste boeddhistische sangha. Een sangha is een gemeenschap die bestaat om boeddhistische beoefening mogelijk te maken. Dit is de enige reden van het bestaan van de sangha. Er bestaat een nauwe en ruime definitie van wat een sangha is. In sommige tradities vormen alleen leraar en monniken de sangha. In de Mahayana tradities vormen leraar, monniken, leken en niet te vergeten de bodhisattva's de sangha. En met de komst van deze traditie naar het Westen, heeft de sangha de ruimste betekenis gekregen: elke meditatiegroep zonder uitzondering. Wij vormen dus een sangha, volgens de definitie van het Westen.

Maar, wat nu precies een sangha is en wat niet, is minder belangrijk dan wat Huineng zegt over toevlucht nemen tot de sangha. Eerst maar eens even nader kijken naar het woord toevlucht. Dit klinkt sommigen niet prettig in de oren. Het klinkt als vluchten, als terugtrekken. Net zoals veel boeddhistische termen, is het goed te bedenken dat je toevlucht kunt willen nemen. Het is een vrijwillige beweging waar je naar kunt verlangen. Niemand zal je dwingen toevlucht te nemen. Dus ontspan....

Volgens Huineng is toevlucht nemen tot de drie juwelen onze geest toestemming te geven toevlucht te nemen tot verlichting. Het is de herinnering dat de geest pure verlichting is. Toevlucht nemen is ook het verlangen naar verlichting serieus nemen. En serieus nemen klinkt mij nog niet serieus genoeg. Het verlangen naar een verlicht bestaan is de essentie van mijn leven. Toevlucht nemen tot de dharma betekent volgens Huineng afstand doen van verwarring. De vertaling van dharma die vaak gebruikt wordt is leer. Leer klinkt mij al te dogmatisch in de oren. Ik geef de voorkeur aan een de beschrijving van de dharma in de zogenaamde gatha ter opening van het soetra (wordt gereciteerd voorafgaand aan de teisho):

De dharma, onuitputtelijk diep en grenzeloos subtiel, wordt zelden getoond, zelfs in geen honderden jaren. Nu zien, horen, ontvangen en zorgen wij voor de dharma. Mogen wij de tatagatha's ware betekenis volledig realiseren.

En dit brengt mij bij toevlucht nemen tot de sangha. De gatha hierboven spreekt in de wij vorm. Wij zorgen voor de dharma, wij realiseren wat de zo-gekome - tathagata - realiseerde. Wij zijn de leer en wij zijn de boeddha. De sangha is in eerste instantie niet alleen zijn, samen zijn. Volgens Huineng is toevlucht nemen tot de sangha toevlucht nemen tot zuiverheid. Elders staat geschreven dat de sangha een van de heilige plekken is. Stel je voor, allerlei mensen die de boeddhistische weg gaan bij elkaar. Dat moet toch een hele bijzondere plek zijn: een zuivere plek.

Of dit zo is, weet ik niet precies. Het gaan van de boeddhistische weg is vooral ook mensenwerk. Het is vooral het verlangen een boeddha te zijn, de leer te belichamen en met dit dharmalichaam in de wereld te staan. Te werken, verlichting te brengen en op te gaan in de harmonie van de groep. Toevlucht nemen tot de sangha is volgens mij vooral op te gaan in de harmonie van de groep waarmee je beoefent. Wat staat je te doen, kun je ontvangen, geven en kun je je betere zelf zijn te midden van anderen. Kun je het elke dag beter doen, zoals regisseur Spike Lee het omschrijft.

En wat gebeurt er, als je op wilt gaan in de harmonie van de groep? Je komt je verlangen tegen, je loopt tegen voorkeur en afkeer aan, jouw oordelen worden helder. Kortom, het verlangen naar harmonie gaat gepaard met de nodige disharmonie. Toevlucht naar de sangha gaat dus ook over jezelf kennen. Over het beste uit je zelf te halen ondanks jezelf. En dan, voorbij harmonie of disharmonie ga je je weg, met de anderen.

Martin Myoki Pol